

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

DIRECȚIA PENTRU AGRICULTURĂ JUDEȚEANĂ IAȘI

Telefon: 0232/255958

B-dul Ștefan cel Mare și Sfânt

Fax: 0232/211012

nr. 13

E-mail: dadr.is@madr.ro

IAȘI, cod poștal - 700064

www.dajiasi.ro

DEZVOLTAREA RURALĂ DURABILĂ PRIN PUNCTE GASTRONOMICE LOCALE

INTRODUCERE

În perioada actuală, în spațiul rural valorificarea produselor din exploatațiile proprii întâmpină dificultăți susținute pe de o parte, de oferta generoasă de produse vegetale (legume, fructe, etc.) și zootehnice (lactate, produse din carne), de puterea de cumpărare redusă din considerente economice, iar pe de altă parte, de gradul redus de asociere pentru valorificare sau de diversificarea redusă a activităților în cele mai multe comunități (1).

În acest context înființarea Punctelor Gastronomice Locale reprezintă o oportunitate pentru valorificarea produselor din exploatațiile proprii, în condițiile în care este aplicată în practică legislația actuală privind unitățile de vânzare cu amănuntul care se supun procedurii de înregistrare sanitar veterinară și pentru siguranța alimentelor, iar produsele culinare trebuie preparate din materii prime provenite cu preponderență din producția primară de la nivelul exploatației proprii, precum și de la producătorii locali sau din unități autorizate.

REZULTATE

Înființarea Punctelor Gastronomice Locale reprezintă o oportunitate pentru valorificarea produselor din exploatațiile proprii, pentru obținerea unor venituri suplimentare și pentru crearea unor rețele informale în cadrul localităților rurale. Fiind susținute de un cadru legal și instituțional adecvat, Punctele Gastronomice Locale au început să se dezvolte în România și constituie adevărate modele de inovație socială prin prisma interconexiunilor pe care le creează între diferiți actori ai sistemelor agroalimentare locale contribuind, totodată, la promovarea zonelor rurale (4).

O analiză a traiectoriei cercetărilor privind turismul gastronomic efectuată pe principalele lucrări publicate în perioada 1985-2015 și indexate în bazele de date Science Direct (Elsevier), JSTOR (ITHAKA), Web of Science (Thomson Reuters), Scopus (Elsevier), Proquest Social Sciences (Cambridge Information Group) și Sage Journals (Sage), indică câteva domenii predominante: turism, agrement și managementul ospitalității; geografie, planificare și dezvoltare (3).

Analizând turismul și gastronomia laolaltă, trebuie acordată o atenție sporită relației dintre forțele globalizării, localizării și gastronomiei ca surse ale identității naționale și regionale, precum și ca sursă a dezvoltării economice locale (5). În ciuda popularității lor în creștere, există puține informații disponibile despre modul în care se formează și se dezvoltă rețelele de turism gastronomic (Dougherty & Green, 2011). Turistul alimentar are beneficiile legate de frumusețea peisajului, de cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, de autenticitatea culturii locale și de aspectele legate de gastronomia locală (6).

Despre Punctele Gastronomice Locale (PGL), unități specifice doar României, a căror activitate a fost reglementată inițial prin Ordinul Președintelui Agenției Naționale Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr.111/2008, cu modificările și completările ulterioare, au apărut articole publicate în ultimii ani, după lansarea în 2016 a conceptului. În majoritatea articolelor au fost analizate PGL-uri la nivel local sau regional.

În ultimii ani, au fost înființate mai multe PGL-uri, numărul lor ajungând la peste 300. În schimb, distribuția lor teritorială este neuniformă, ceea ce ne determină să încercăm să aflăm care sunt factorii care contribuie la inițierea și dezvoltarea lor, în diferite județe și regiuni din România.

În vederea realizării acestui studiu, au fost extrase și prelucrate date din bazele de date ale Agenției Naționale Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor (ANSVSA), ale direcțiilor județene sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor (DSVSA), cu privire la unitățile de vânzare cu amănuntul de produse de origine animală și non-animală, în vederea identificării PGL din fiecare județ (9). A fost consultată și lista unităților administrativ teritoriale (UAT) cu resurse naturale și antropice mari și foarte mari, în versiunea actualizată a Ordonanței de urgență 142/2008 (Hotărârea nr. 89/2023 pentru modificarea anexelor nr. 1-8 la

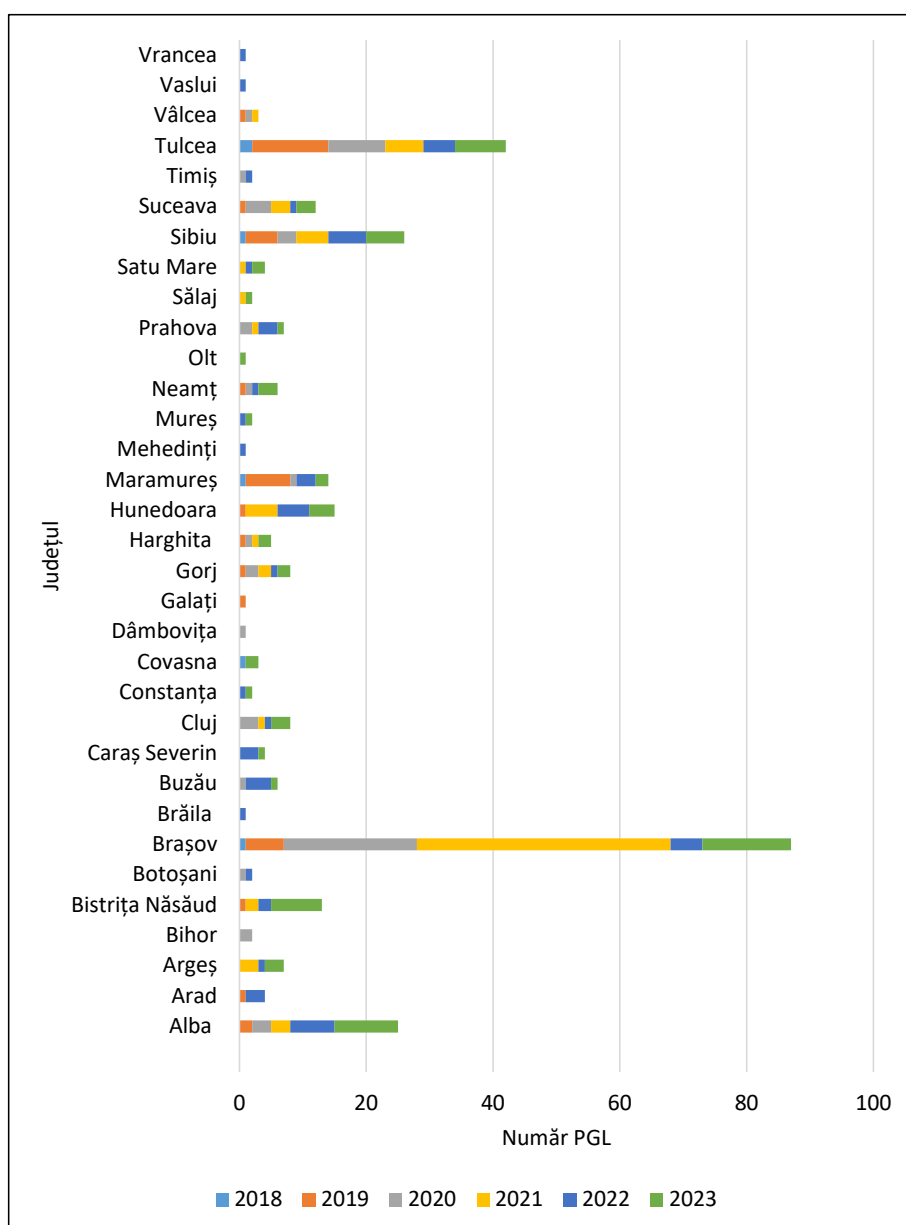
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național Secțiunea a VIII-a - zone cu resurse turistice) (11).

Dinamica înregistrărilor de PGL și distribuția pe județe și regiuni

Primele Puncte Gastronomice Locale au fost înființate în anul 2018 (6 PGL), numărul lor crescând an de an (în 2019 – 41, în 2020 - 57, în 2021 – 77, în 2022 – 59, în 2023 – 78 până la jumătatea lunii noiembrie) astfel încât, în prezent, avem peste 300 de PGL distribuite neuniform pe teritoriul României. Media este de 10 PGL/județ.

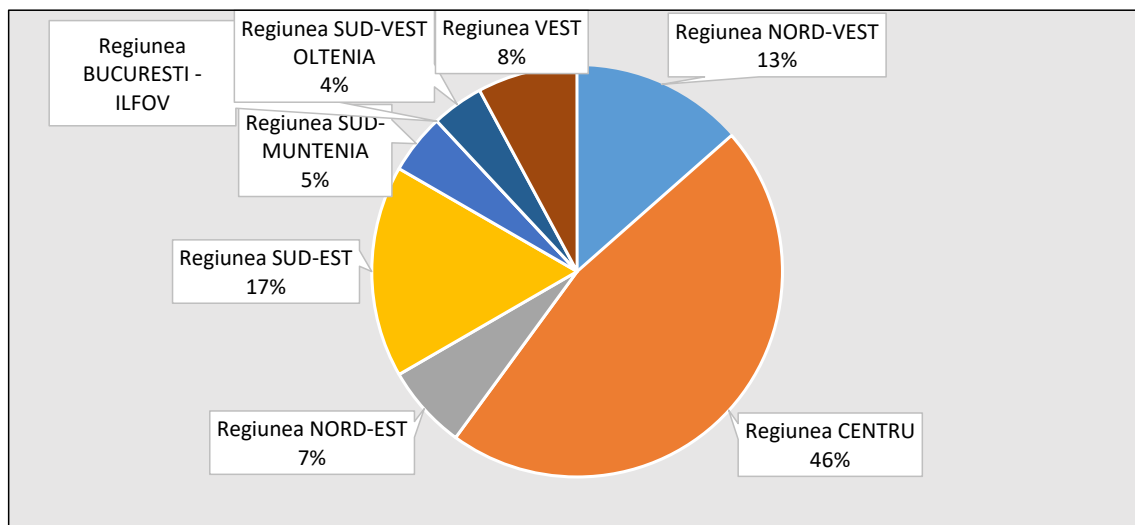
Peste medie se situează județele: Brașov (87), Tulcea (42), Sibiu (26), Alba (25), Bistrița Năsăud (15), Suceava (12) (Figura 1). Pe regiuni, cele mai multe sunt în Centru (148), urmează apoi Sud-Est (53), Nord-Vest (43), Vest (25), Nord-Est (21), Sud-Muntenia (15), Sud-Vest Oltenia (13) și București-Ilfov (0) (Figura 2).

Cele mai multe PGL se află în județele în care activează două asociații importante pentru dezvoltarea turismului rural: Asociația „Ivan Patzaichin – Mila 23” Tulcea și Asociația „Gastro Local” Vama Buzăului, județul Brașov.

Sursa: calculații ale autorilor pe baza datelor DSVSA județene (9)

Figura 1 Distribuția pe județe a Punctelor Gastronomice Locale

Sursa: calculații ale autorilor pe baza datelor DSVSA județene (9)

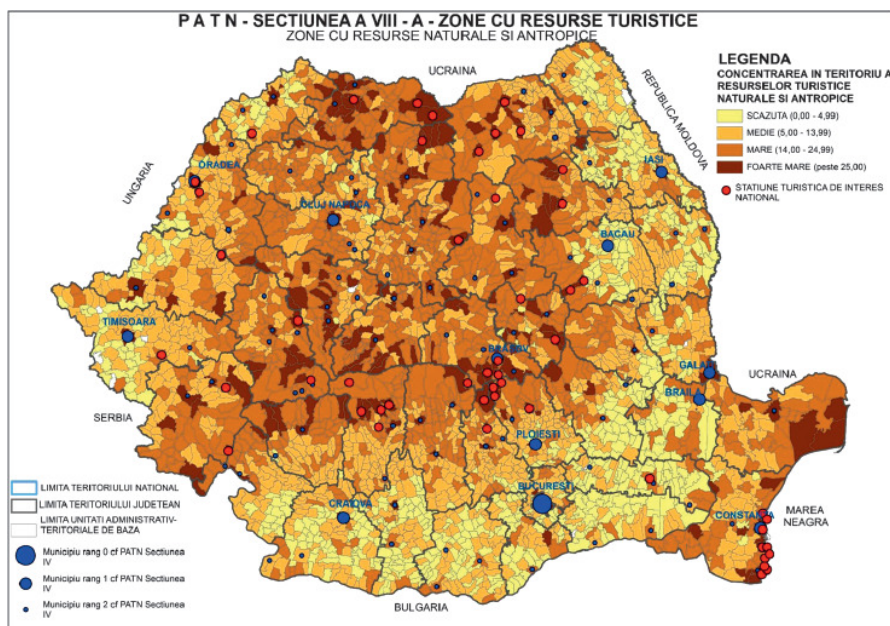
Figura 2 Distribuția pe regiuni a Punctelor Gastronomice Locale

Rețelele sunt un mijloc puternic de distribuire a cunoștințelor și de creștere a accesului la diferite tipuri de resurse, iar rețelele bazate pe cunoaștere au un rol important ca factori de coeziune teritorială (5) deoarece: inovarea este un proces localizat și sistemele de inovare tind să fie limitate în cadrul sistemelor funcționale; schimbul de cunoștințe complexe necesită interacțiune față în față; oamenii interacționează în proximitate geografică apropiată; proximitatea geografică influențează puternic durabilitatea legăturilor de interacțiune prin reducerea costurilor de întreținere a acestora. Dezvoltarea durabilă este facilitată prin menținerea acestor rețele diverse și active bazate pe cunoaștere.

Resurse turistice și Puncte Gastronomice Locale

Pentru a satisface nevoile turiștilor, țările ar trebui să efectueze cercetări pentru a înțelege motivațiile și comportamentul consumatorilor, și pe baza acestuia să creeze produse turistice gastronomice (8).

În privința identificării destinațiilor turistice, considerăm că harta zonelor cu resurse turistice poate constitui un punct de pornire important (Figura 3).

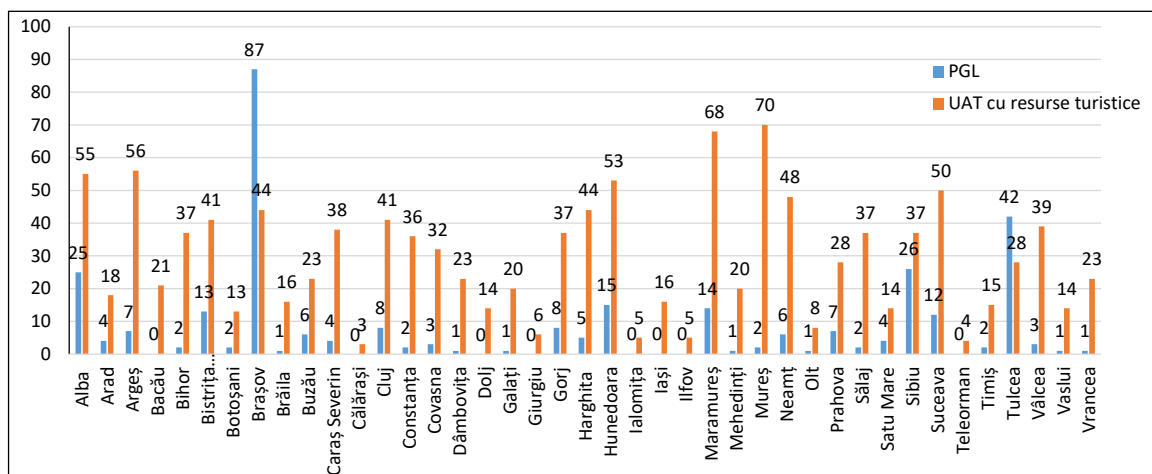

Sursa: Hotărârea nr. 89/2023 pentru modificarea anexelor nr. 1-8 la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național Secțiunea a VIII-a - zone cu resurse turistice (Anexa nr 2 la Ordonanța de urgență a Guvernului nr 142/2008) - <https://lege5.ro/gratuit/geztgmbqguzti/patn-sectiunea-a-viii-a-zone-cu-resurse-turistice-zone-cu-resurse-naturale-si-antropice-hotarare-89-2023?dp=guytmnjygu2teny>

Figura 3. Zone cu resurse turistice (naturale și antropice)

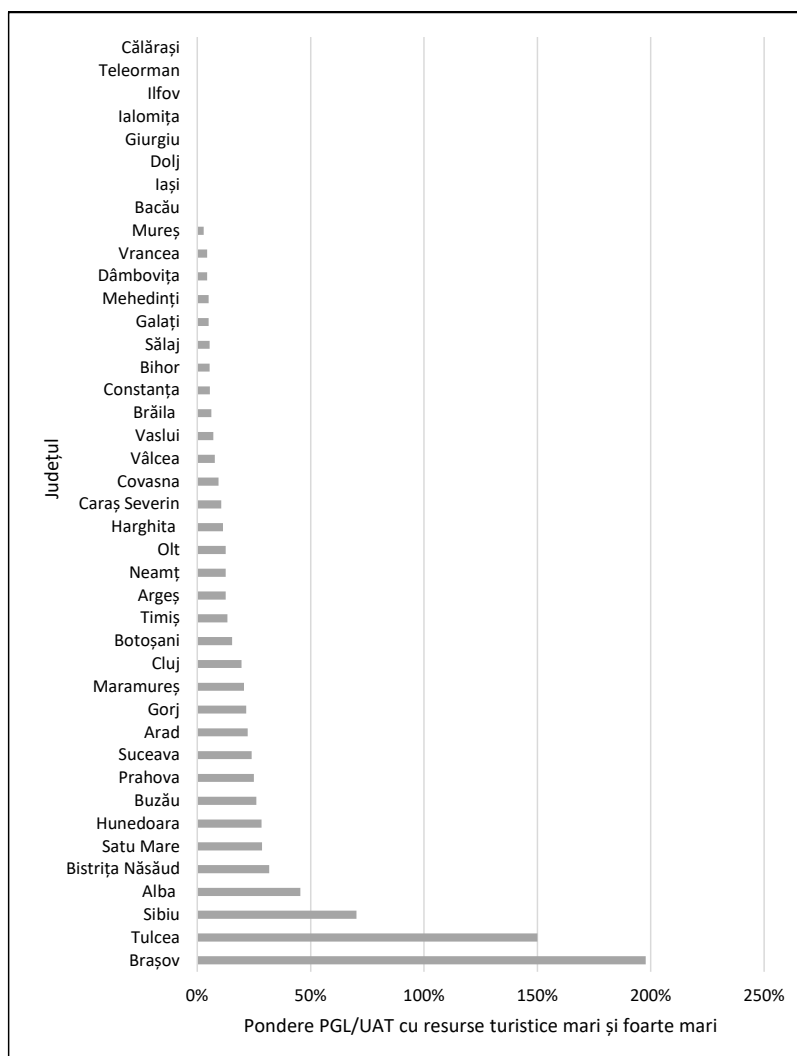
Dacă analizăm numărul unităților administrativ teritoriale (UAT) cu resurse turistice (naturale și antropice) mari și foarte mari din fiecare județ în comparație cu numărul de PGL (Figura 4 și Figura 5), observăm următoarele:

- în două județe (Brașov și Tulcea) ponderea PGL este mult mai mare față de potențialul oferit de resursele turistice;
- în județul Sibiu PGL acoperă circa 70% acest potențial;
- în județul Alba PGL se apropie de jumătate din potențial;
- la peste un sfert din potențial se află județele: Bistrița Năsăud, Satu Mare, Hunedoara, Buzău, Prahova;
- între 10 și 24% se află județele: Suceava (24%), Arad (22%), Gorj (22%), Maramureș (21%), Cluj (20%), Botoșani (15%), Timiș (13%), Argeș (13%), Neamț (13%), Olt (13%), Harghita (11%), Caraș Severin (11%);
- sub 10%: Covasna, Vâlcea, Vaslui, Brăila, Constanța, Bihor, Sălaj, Galați, Mehedinți, Dâmbovița, Vrancea și Mureș;
- județele în care nu s-au înființat încă PGL sunt: Bacău, Iași, Dolj, Giurgiu, Ialomița, Ilfov, Teleorman și Călărași.

Sursa: calculații ale autorilor pe baza datelor DGSVSA județene (9) și Anexa nr. 2 la Ordonanța de urgență a Guvernului nr 142/2008, cu modificările și completările ulterioare

Figura 4. PGL și UAT cu resurse turistice mari și foarte mari

Sursa: calculații ale autorilor pe baza datelor DGSVSA județene (9) și Anexa nr. 2 la Ordonanța de urgență a Guvernului nr 142/2008, cu modificările și completările ulterioare

Figura 5. PGL raportat la numărul de UAT cu resurse turistice mari și foarte mari, pe județe

Luând în considerare distribuția PGL și județele cu UAT cu resurse turistice mari și foarte mari, România are condiții pentru a promova intens înființarea PGL ca o alternativă de creștere a veniturilor la îndemâna persoanelor fizice și juridice care dispun de resursele necesare pentru a servi produse alimentare, după rețete specifice zonei, direct către consumatorul final.

Factori favorizanți pentru dezvoltarea PGL în România

Rezultatele unui studiu relativ recent (7) au indicat faptul că un impact semnificativ asupra atitudinii turiștilor față de mâncarea locală au avut gustul, calitatea, importanța din punct de vedere al sănătății, prețul, valoarea emoțională și prestigiul. În timp ce imaginea mâncării nu a influențat intenția de a vizita destinația pentru turism alimentar, a determinat pozitiv intenția de a recomanda mâncarea locală.

România oferă o gamă largă de experiențe turistice, care pot susține creșterea economică la nivel local, regional și național.

Este important ca, în vederea asigurării de beneficii economice, să se amplifice legăturile cu sectoare specifice precum agricultura, acvacultura, industria alimentară prin: optimizarea aprovizionării din surse locale cu produse agricole, de acvacultură și alte alimente procesate; crearea unor experiențe turistice autentice care să utilizeze tradițiile locale din agricultură, pescuit și zona culinară; dezvoltarea unor produse tip „suvenir” din domeniul agriculturii sau alimentelor; dezvoltarea Punctelor Gastronomice Locale (10).

Deși au apărut relativ recent, PGL au început să fie considerate drept un element important pentru revitalizarea localităților rurale. În opinia noastră, dezvoltarea lor depinde de mai mulți factori, cum ar fi:

- cadrul instituțional și legislativ adecvat;
- finanțările și facilitățile fiscale: au existat fonduri europene prin PNDR 2014 – 2020 Submăsura 6.2 „Sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zone rurale” și Submăsura 6.4 „Sprijin pentru investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole”; derogările de la dispozițiile art. 69 alin. (2) din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare pentru nivelul normelor anuale de venit, pe categorii de localități, în funcție de amplasamentul Punctului Gastronomic Local, precum și coeficienții de corecție a acestora;
- modul în care sunt promovate PGL de ANSVSA, MADR și unitățile subordonate acestora;
- existența unor rețele bazate pe cunoaștere (Asociația „Ivan Patzaichin – Mila 23” Tulcea, Asociația „Gastro Local” Vama Buzăului, județul Brașov);
- existența unor proiecte complementare la nivel local/regional, național sau internațional;
- promovarea integrată a PGL prin evenimente de anvergură la care participă entități interesate din zonă/regiune/țară;
- colaborarea instituțională la nivel de ministere, agenții etc. care au activități care vizează dezvoltarea PGL (MADR, MAT, ANSVSA etc.);
- marketing direct (în vederea cunoașterii segmentului de piață prin comunicarea directă cu consumatorii) și indirect (pentru comunicarea în masă).

În luna noiembrie 2023 în România existau 318 Puncte Gastronomice Locale cu o evoluție semnificativă începând din anul 2018 (tabelul 1) și cu o distribuție în județele din Regiunea Nord – Est, conform datelor menționate în tabelul 2.

TABEL 1 – Evoluția Punctelor Gastronomice locale înființate în România în perioada 2018 - 2023

Specificare/An	TOTAL, din care:	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Total Puncte Gastronomice Locale înregistrate sanitar -veterinar	318	6	41	57	77	59	78

Sursa: calculații ale autorilor pe baza datelor DGSVSA (9)

TABEL 2 – Punctele Gastronomice Locale din Regiunea Nord – Est

Nr. crt.	Județ	Nr. Puncte Gastronomice Locale înregistrate sanitar veterinar	Nr. județe cu PGL
1.	Bacău	-	
2.	Botoșani	2	1
3.	Iași	-	
4.	Neamț	6	1
5.	Suceava	12	1
6.	Vaslui	1	1
	Total Regiunea Nord - Est	21 (6,6% din total PGL înființate)	4 (9,7% din total județe)

Sursa: calculații ale autorilor pe baza datelor DGSVSA (9) și exemple de bună practică (2)

CONCLUZII

Punctele Gastronomice Locale reprezintă o alternativă de valorificare a produselor locale și de dezvoltare a lanțului alimentar scurt, contribuind la tranziția spre un sistem agroalimentar mai durabil (4).

În același timp aceste entități sunt și o șansă reală de revitalizare a localităților rurale din România, iar activitățile turistice organizate pot determina dezvoltarea comunităților și promovarea specificului zonelor.

Dezvoltarea durabilă a agriculturii și a spațiului rural depind în mod semnificativ și de cooperarea între membrii comunităților rurale, care se poate dezvolta și prin relațiile economice care stau la baza aprovizionării Punctelor Gastronomice Locale.

Înființarea Punctelor Gastronomice Locale în zonele rurale din județele în care nu s-a realizat acest demers reprezintă o oportunitate pentru dezvoltarea activităților generatoare de venituri.

Fondurile europene pot reprezenta un sprijin pentru înființarea și dezvoltarea acestor entități, cu impact pe termen mediu și lung în dezvoltarea comunităților.

BIBLIOGRAFIE

1. Apetroaie C; Dobay, K.M.; 2023 – The 25th International Conference „ Tourism and Rural Space in National and International Context ”, Local Gastronomic Points, an Innovative Transition Path towards Sustainable Food system ”, Conference Program <https://www.tarsconference.com/programme>, pg. 15, pg 31.
2. Apetroaie C; 2021 - Sesiunea științifică națională Vectori ai dezvoltării rurale în Regiunea Nord-Est a României (ediția I), Punctele Gastronomice Locale – alternativă de valorificare a produselor proprii din exploatațile familiale, Program sesiune științifică pg. 2, 21.
3. De Jong, A., Palladino, M., Puig, R.G., Romeo, G., Fava, N., Cafiero, C., Skoglund, W., Varley, P., Marcianò, C., Laven, D. & Sjölander-Lindqvist, A. (2018), *Gastronomy tourism: An interdisciplinary literature review of research areas, disciplines, and dynamics*, în: Journal of Gastronomy and Tourism, 3(2), pg.131-146.
4. Dobay, K.M; Apetroaie, C; 2024 – The International Scientific Session Researches of Agrarian Economy and Rural Development, Sustainable Rural Development Through Local Gastronomic Points, for Vol. Challenges for the Transition to Sustainable Food Systems in the European Union.
5. Dobay, K. M. (2011), *The role of knowledge-based networks in the sustainable development of the rural space*, în: Agricultural Economics and Rural Development, 2, pg. 213–220.
6. Privitera, D., Nedelcu, A. & Nicula, V. (2018), *Gastronomic and food tourism as an economic local resource: Case studies from Romania and Italy*, în: GeoJournal of Tourism and Geosites, 21(1), pg.143-157.
7. Rousta, A, & Jamshidi, D. (2020), Food tourism value: Investigating the factors that influence tourists to revisit, în: Journal of Vacation Marketing, 26(1), 73-95.
8. Tovmasyan, G. (2019), Exploring the role of gastronomy in tourism, în: SocioEconomic Challenges, 3 (3), 30-39.
9. *** Baze de date ale Agenției Naționale Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor (ANSVSA), ale direcțiilor județene sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor (DSVSA), <http://www.ansvsa.ro/industrie-si-afaceri/unitati-de-vanzare-cu-amanuntul-inregistrate/>
10. *** Strategia Națională a României pentru dezvoltarea turismului 2023 – 2025, Ministerul Antreprenoriatului și Turismului, 2022, pg. 26.
11. *** Hotărârea nr. 89/2023 pentru modificarea anexelor nr. 1-8 la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național Secțiunea a VIII-a - zone cu resurse turistice

DISEMINARE INFORMAȚII

Materialul elaborat a fost și va fi în continuare diseminat prin:

- site –ul www.academia.edu, premium@academia-mail.com: 8 mențiuni în luna februarie 2024;
- site-ul instituției;
- email pentru persoanele care solicită informare și consiliere în domeniu;
- Campaniile de informare 2023 – 2024 în comunitățile rurale din județul Iași privind înființarea și funcționarea Punctelor Gastronomice Locale.
- cursurile de instruire și calificare organizate de Direcția pentru Agricultură Județeană Iași, fiind lector (aspectele privind oportunitatea înființării Punctelor Gastronomice Locale, importanța valorificării resurselor locale, crearea de lanțuri scurte agroalimentare);
- evenimentele organizate în colaborare cu unitățile administrativ – teritoriale (aspectele privind cooperarea și colaborarea între membrii comunității);
- colaborarea cu instituțiile de învățământ din spațiul rural (implicațiile înființării și funcționării PGL în dezvoltarea rurală durabilă).

